

Akrediteerimisnõukoja XXXI istungi protokoll

Tallinnas, Teaduspargi 6/1, Tehnopolis seminariruumis Merkuur

Toimumisaeg: 30.08.2016

Istungi algus: k. 11:05

Istungi lõpp: k. 14:05

Istungi juhataja: M. Tähepõld, MKM

Protokollija: K.Saarniit, EAK juhataja

Osavõtjad: nõukoja aseesimees M. Tähepõld, liikmete esindajad K. Kleemann, M. Kört, T. Tuisk, P. Poschlin, T. Palm, L. Lillepea (K.Kauler asendaja), P.Kikas ja K. Tisler ning EAK juhataja K. Saarniit ja assistent A Hannibal.

Puudusid: V. Valm, M. Minjajev, K. Herodes, M. Udras, V. Olevsoo, T. Vaher, E. Vitsut ja O. Saks.

Istungi juhataja M. Tähepõld (edaspidi **MT**) ettepanekul kinnitati päevakord ning käsitleti järgnevad teemad.

1. Osalejate tutvustus

Sõna anti kõikidele osavõtjatele enda tutvustamiseks. Kristiina Saarniit (edaspidi KS) tutvustab EAK nõukoja liikmete koosseisu, millised asutused on esindatud.

2. EAK tutvustus

KS annab lühiülevaate EAK alustest, eesmärkidest ja tegevusest. Vastav PP ettekanne on käesoleva protokollis lisa.

3. Nõukoja esimehe valimine

Nõukoja esimehe valimine otsustati edasi lükata kuni nõukoja koosseisu kuuluda võivad huvitatud osapooled saavad välja selgitatud ja nõukotta kutsutud. KS tegi ettepaneku uue koosseisu kinnitamiseni nõukoja aseesimeheks nimetada Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja MT. Nõukoja liikmed ja MT nõustuvad ettepanekuga.

4. EAK nõukoja roll ja ülesanded

KS esitab PP ettekande, milles tutvustab ja meenutab EAK nõukoja liikmetele EAK nõukoja rolli ja ülesandeid, mis on esitatud ka EAK nõukoja põhimääruses. PP ettekanne on käesoleva protokollis lisa.

5. EAK nõukoja koosseis

KS tutvustab Exceli tabelis (protokollile lisatud) toodud EAK tegevusi ja EAK poolt määratletud võimalikke akrediteerimistegevusest huvitatud osapooli. Valged lahtrid on täidetud asutustega, kelle esindajad täna kuuluvad EAK nõukotta ja kollasega on märgitud lahtrid, kus EAK hinnangul huvitatud osapooli esindus hetkel puudub.

Nõukoja liikmetelt paluti ettepanekuid, keda EAK peaks veel akrediteerimisnõukotta kutsuma, et kõik akrediteerimisega seotud huvid oleksid ikkagi tasakaalustatult esindatud ja kuulda võetud.

Otsustati, et KS saadab tabeli nõukoja liikmetele, kes saavad teha täiendused ja ettepanekud elektrooniliselt otse lisatud tabelisse.

6. Nõukoja põhimäärusest tulenevad teemad

6.1 rahvusliku akrediteerimisstrateegia ja –poliitika kujundamisele ja arendamisele kaasaaitamine:

KS informeerib, et on nõukogult saanud ülesande EAK strateegilised eesmärgid üle vaadata ja ajakohastada.

KS esitleb EAK juhtpõhimõtteid (poliitika). Arutelu tulemusel nõukoja liikmed leiavad, et juhtpõhimõtted on sobilikud ja EAK võib edaspidi nendest lähtuda.

6.2 rahvuslikule akrediteerimisstrateegiale ja –poliitikale Eesti ühiskonnas laialdase heakskiidu ja toetuse saavutamisele kaasaaitamine:

Arutelu käigus soovitatakse EAK-l enese tutvustamist erialaliitude seminaridel, kvaliteedijuhtide koolitustel, ülikoolide õppekavades.

6.3 EAK nõustamine rahvusliku akrediteerimispoliitika elluviimisel ja akrediteerimisasutuse tegevusaruannete ära kuulamine ning nende kohta hinnangu andmine:

KS tutvustab lühidalt 2015 majandusaasta aruannet ning informeerib, et aruanne on avaldatud EAK kodulehel, kust see on kõigile huvilistele kättesaadav.

EAK EA-poolne hindamine toimub 2017 jooksul, mille eesmärk on kontrollida EAK jätkuvat vastavust EA MLA kriteeriumitele (s.t põhiliselt standardi ISO/IEC 17011 nõuetele) kõigis 7 senises akrediteerimisvaldkonnas.

2016 jooksul on käsil on EAK strateegia värskendamine, EAK visuaalse identiteedi määratlemine sh EAK logo ja akrediteerimissümboli värskendamine (ülemineku aeg tuleb kuni 1,5 aastat), akrediteerimistasude reguleerimine seadusega, haldusmenetluse nõuete rakendamine, juhtimissüsteemi käsiraamat ja juhendid saavad uue struktuuri ja protseduuridest kaob dubleerimine, kus üks ja sama juhis võib esineda mitmes kohas.

6.4 EAK ettepanekul arvamuse esitamine EAK juhatuse poolt tehtavate akrediteerimisotsuste kavandite kohta:

KS informeerib, et 2015-2016 ei ole selleks vajadust olnud.

6.5 EAK tegevuse kohta laekuvate apellatsioonide lahendamises osalemine:

KS informeerib et viimane apellatsioon oli 2015 kevadel seoses ühe inspekteerimisasutuse akrediteeringu kehtetuks tunnistamisega. Selle lahendamises osales ka EAK nõukoja esimees (asetäitja). Rohkem apellatsioone esitatud ei ole.

6.6 akrediteerimise alaliste tehniliste komiteede moodustamisotsuste ja nende tegevusjuhiste kooskõlastamine:

KS tutvustab, et vastavalt standardile 17011, peab akrediteerimisasutusel olema ligipääs tehnilisele ekspertiisile, et lahendada akrediteerimisega seotud küsimusi. EAK on rakendanud selleks alalisi tehnilisi komiteesid. Alates EAK asutamisest tegutsesid kuni 2015 aastani 5 püsivat tehnilist komiteed: metroloogia, tehnikakatsete, keemaanalüüside, inspekteerimise ja sertifitseerimise tehnilised komiteed.

KS informeerib, et EAK on läbi vaadanud tehniliste komiteede tööpõhimõtted ning neid ajakohastanud. Alates 2016 alalisi komiteesid enam ei ole, vaid rakendatakse *ad hoc* tehnilisi komiteesid, sest lahendamist vajavad küsimused on üha detailsemad ja spetsiifilisemad.

Nõukoja liikmetele tutvustati uusi komiteede moodustamise põhimõtteid ja esitleti nimekirja kompetentsetest ekspertidest palvega soovitada ja välja pakkuda oma võimalikke eksperte.

6.7 EAK ettepanekul aastaelarve ja finantstoetuse taotluste kohta hinnangu andmine:
KS informeerib, et 2016 eelarve kavandatavad kulud on 675K€ ja tulud 620K€. Negatiivne tulem 55K€ katetakse kogunenud reservide arvelt.

Eelarve mahust moodustavad 73% tööjõukulud.

Tuludest 7% tuleb riigieelarvest – riik finantseerib läbi MKM-i EAK osalemist rahvusvaheliste akrediteerimisalaste koostööorganisatsioonide töös, riigieelarveline eraldis moodustab EAK eelarvest 40K€. Lisaks katab KKM EMAS-akrediteerimisasutuse ja SOM GLP-inspekterimisasutuse tööjõu- ja lähetuskulud suurusjärgus 4K€.

Akrediteerimistasud moodustavad kavandatavatest tuludest 93%.

6.8 EAK-le ettepanekute tegemine liitumiseks rahvusvaheliste organisatsioonide ja vastastikuse tunnustamise lepingutega:

KS informeerib, et EAK on hetkel ainult EA liige ja uurib nõukojalt, et kas EAK peaks vaatama ka IAF ja ILAC liikmelisuse poole? Hetkel realselt on IAF tunnustuse vastu huvi tundnud ainult Metrosert JS sertifitseerimisasutus. ILAC tunnustamise vastu ei ole EAK klientide poolt huvi tuntud.

Lepiti kokku, et KS uurib, millised oleksid kulud ja milliseid eeliseid EAK klientidele IAF/ILAC liikmelisus annaks. Täna kulub riigieraldis 40K€ täies mahus EA liikmelisusega seotud tegevustele. IAF/ILAC liikmeks saamine tähendaks EA-liikmelisusest suuremas suurusjärgus kulu ning hetkel ei oleks selleks ka inimressurssi.

6.9 valitsusasutuste tõstatatud nõukoja pädevusse kuuluvate küsimuste lahendamine:
2015-2016 jooksul ei ole valitsusasutuste poolt küsimusi tõstatatud.

7 17011-st tulenevad ülesanded

17011 p.4.3.7 sätestab, et AB peab tagama, et seotud asutuste tegevused ei kahjustaks AB akrediteeringute konfidentsiaalsust, objektiivsust, erapooletust. AB peab koos huvitatud osapooltega identifitseerima, analüüsima ja dokumenteerima seoses seotud asutustega, et kindlaks teha võimalikud huvide konfliktid, mis võivad tekkida AB sees või seoses seotud asutuste tegevusega.

EAK erapooletuse analüüsi ei jõudnud koosolekul käsitleda. Otsustati seda teha elektrooniliselt 2017 I kvartalis.

8 Katselaborite akrediteerimisulatus kirjeldamine

KS informeerib, et EAK eesmärk on oma tegevust ümber korraldada selliselt, et EAK tegeleks ainult sellega, mida akrediteerimisasutus peab tegema. Seni on EAK info katselaborite ulatusest ja määramatusest esitanud ka akrediteerimistunnistuste lisades. Seoses eesmärgiga võtta vastutust ainult sellises ulatuses, mis on EAK ülesanne, plaanib EAK edaspidi piirduda akrediteerimisulatus kirjeldamisel ainult katsete tüüpide, katsetatavate toodete/materjalide ning asjakohasusel kasutatavate meetodikatega, nagu teevad teised akrediteerimisasutused ja näeb ette ISO/IEC 17011 p.7.9.5:

The accreditation certificate shall also identify the following:

c) for calibration laboratories:

1) the calibrations, including the types of measurements performed, the measurement ranges and the best measurement capability (BMC) or equivalent1);

d) for testing laboratories:

1) the tests or types of tests performed and materials or products tested and, where appropriate, the methods used.

EAK põhjendused:

- Vastavalt 17025 p.5 peab labor kasutama sobivaid meetodeid ja protseduure oma tegevusulatusse kuuluvate katsete jaoks ja laboril peavad olema protseduurid mõõtemääramatuse hindamiseks.
- Tellimuste, pakkumiste ja lepingute ülevaatuse käigus peavad laborid veenduma, et laboril on võime ja ressursid kliendi nõuetele vastava teenuse pakkumiseks. Selline ülevaatus hõlmab endas ka nii asjakohase ja kliendi nõudeid rahuldava katsemeetodi valikut, kui ka mõõtemääramatusi, määramispiire, usalduspiire jne. Labor ja klient lepivad töö sisus kokku omavahel ja kõik erinevused tellimuse/pakkumuse ja lepingu vahel tuleb lahendada enne töö alustamist. Mõõteulatus ja määramatus on katselabori kliendi ja labori vaheline küsimus ehk vastutus lepingu eest lasub nii kliendil kui ka laboril.
- EAK vastutus piirdub akrediteerimise käigus hindamisega, kas katselabori protseduurid on asjakohased ja kuidas katselabor oma protseduure rakendab.
- EAK jaoks on kujunenud suureks probleemiks katselaborite ulatuste ja määramatuste esitamisega akrediteerimistunnistuste lisas kaasnev halduskoormus ja bürokraatia ning trükivead. Akrediteerimisulatus kirjeldavatesse lisadesse on ulatused ja määramatused ümber trükitud otse metoodikatest. Suurtel laboritel on ulatused kümneid lehekülgi ja ei aita ei 4-ega 6-silma ülevaatus, ikkagi tulevad ja jäävad sisse vead.
- Kohtuvaidlustes ja riikliku järelevalve puhul, kui akrediteerimistunnistusest leitakse vead, võidakse selliseid katsetulemusi mitte arvestada, vaatamata sellele, et sisuliselt on katsed õigesti läbi viidud ja labor on kõik õigesti teinud.
- Kliendid kasutavad akrediteerimisulatusesse sattunud vigu omavahelises (turu)võitluses. EAK-le kaevatakse üksteise peale ja peassessorid peavad kulutama oma tööaega, et tegeleda bürokraatia tekitatud vigadega.

EAK mõnab, et probleemiks on erinevate osapoolte teadmised ja oskused ning ajalooliselt on kõik osapooled harjutatud tuginema EAK poolt välja antud akrediteerimisulatus dokumendile. Siiski, soovib EAK piirduda nende küsimustega, mis on akrediteerimisasutuse pädevuses. Metroloogia- ja katsetamisealase teadlikkuse tõstmise ühiskonnas ei ole akrediteerimisasutuste ülesanne.

Diskussioon jätkub järgmisel nõukoja koosolekul, kui EAK on uurinud teistest akrediteerimisasutustest nende kogemust katselaborite ulatuste kirjeldamisel.

9 Muud küsimused

Järgmise akrediteerimisnõukoja 32. istungi teemad on katselaborite akrediteerimisulatused ja 2016 majandusaasta aruanne.

EAK erapooletuse analüüs tutvustatakse ja kooskõlastatakse nõukoja liikmetega meili teel.